

Halyna Kis
*Candidate of Economic Sciences, Docent,
Associate Professor at the Department of Management and Administration
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*

Svyatoslav Kis
*Doctor of Economic Sciences, Full Professor,
Director of the Institute of Postgraduate Education
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas*

Кісь Г.Р.
*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри менеджменту та адміністрування
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*

Кісь С.Я.
*доктор економічних наук, професор,
директор інституту післядипломної освіти
Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-501-3-23>

**DISTANCE AND BLENDED LEARNING:
EXPERIENCE OF PRACTICAL IMPLEMENTATION
IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION**

**ДИСТАНЦІЙНЕ ТА ЗМІШАНЕ НАВЧАННЯ:
ДОСВІД ПРАКТИЧНОЇ РЕАЛІЗАЦІЇ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

На сьогодні, не викликає жодних сумнівів те, що інтеграція України до Європейського Союзу (ЄС) не може відбутися без інтеграції у внутрішній простір діючих норм та регулювань ЄС з усіма правами та обов'язками, які виникають у сферах життєдіяльності суспільства. Не заперечуючи важливості та необхідності якнайшвидшої адаптації до вимог ЄС підходів та правил діяльності всієї множини галузей вітчизняного господарства, вважаємо, що пріоритетом в євроінтеграційних процесах має стати система освіти. Саме освіта може виступити тим системним інструментом, який здатний і повинен забезпечити всі інші галузі економіки (фінанси і банки, податкова і митниця, правоохоронні органи і суди, енергетика і комунікації, промисловість і торгівля т. д.) тим персоналом, який буде готовим до функціонування в нових умовах.

Загалом, в рамках ЄС сформовані та постійно удосконалюються підходи та вимоги до функціонування системи освіти. Зокрема, статтею 6 Договору про функціонування Європейського Союзу передбачено, що ЄС має додаткову компетенцію у сферах культури й освіти, професійної підготовки, молоді та спорту, а також підтримує або доповнює дії держав-членів шляхом фінансування програм і координації політик за допомогою відкритого методу координації [1]. Уніфікуючи політику у сфері освіти, дотримуючись, при цьому, принципу субсидіарності, який означає, що кожна держава Європейського Союзу несе цілковиту відповідальність за організацію своєї системи освіти, професійної підготовки та зміст навчання [2], Рада ЄС у лютому 2021 року прийняла резолюцію про стратегічне співробітництво у галузі освіти у рамках Європейського освітнього простору та поза ним на період 2021–2030 років [3]. Серед вимірювальних цілей, які згадані в резолюції акцентовано увагу на тому, що

принаймні 47% дорослих у віці 25-64 років повинні брати участь у навчанні протягом останніх 12 місяців.

Аналізуючи досвід Європейського Союзу в сфері освіти, вітчизняні науковці вказують на те, що система освіти не може розглядатися відірвано від соціальних, економічних, політичних, культурних, історичних та інших факторів, а усі нововведення повинні розглядатися з урахуванням вітчизняних освітніх традицій та потреб [4].

Таким чином, незаперечно важливу роль у євроінтеграційних процесах повинна відігравати вітчизняна система освіти очолювана Міністерством освіти і науки України (МОН). З одного боку МОН з підпорядкованими освітніми та науковими закладами повинні адаптуватися до умов і вимог законодавства ЄС, з іншого – саме система і мережа навчальних закладів МОН буде покликана через освітній процес забезпечити якісну адаптацію до нових умов всіх інших галузевих підсистем національної економіки шляхом забезпечення оволодіння людськими ресурсами всіх галузей вітчизняного господарства необхідними теоретичними і практичними знаннями.

Для вирішення цього завдання необхідно звернути особливу увагу на післядипломне навчання у вітчизняних ЗВО. На наш погляд, науково-педагогічні працівники, залучені до надання освітніх послуг у форматі післядипломного навчання здатні за короткий час оволодіти найкращими, поширеними в ЄС практиками та технологіями навчання і забезпечити ефективну передачу знань та досвіду людським ресурсам вітчизняних галузей економіки.

В сучасних умовах зростає роль, значення і потреба дистанційного формату освіти. Його особлива актуальність для післядипломного навчання зумовлена в першу чергу можливостями для здобувачів отримувати нові знання, вміння та навички з мінімальним зниженням продуктивності праці у сфері професійної діяльності.

Зростання популярності дистанційного формату освіти та її неформального статусу, переформатування ринку праці у світовому масштабі підтверджують дані Всесвітнього економічного форуму, Глобального інституту McKinsey, Глобальної енергетичної перспективи McKinsey та Європейської Комісії:

1. Близько 1 млрд. працівників будуть змушені набувати нових навичок і досвіду до 2030 року через процеси автоматизації.

2. Головними навичками працівників у майбутньому, попит на які постійно зростатиме в майбутньому, стануть технологічні, соціальні та емоційні навички.

3. У 2021 році 220 млн. людей записалися на різноманітні онлайн-курси, а щорічне зростання цього процесу з 2011 р. становить близько 93%.

4. Все більш помітним трендом стає навчання протягом життя, оскільки студенти, працівники та підприємства прагнуть постійної перекваліфікації та підвищення кваліфікації, щоб відповідати прискореним темпам технологічних змін.

5. Близько 66% компаній енергетичного сектору будуть відкритими для найму кандидатів з сертифікатами про вміння і навички замість ступеня бакалавра.

Враховуючи те, що послуги ЗВО з розвитку післядипломного дистанційного навчання в короткостроковій перспективі будуть користуватися попитом, вважаємо за необхідне звернути увагу на позитивні практики такого навчання з можливістю їх подальшого удосконалення.

В Івано-Франківському національному технічному університеті нафти і газу (ІФНТУНГ) вже кілька десятиліть функціонує Інститут післядипломної освіти (ІПО), який на сьогодні намагається стати майданчиком для впровадження інноваційних технологій в освіті. Навчання за усіма освітніми програмами в ІПО ІФНТУНГ відбувається у дистанційному форматі, а поширення інформації про можливість такого формату навчання, на нашу думку, сприяло зростанню кількості

вступників на заочну форму навчання протягом 2019-2024 рр. Крім того, використання дистанційного навчання дозволило збільшити контингент студентів-магістрів з числа фахівців нафтогазових підприємств державної та приватної форми власності. Якщо у 2018 році така категорія студентів складала не більше 10-15%, то у 2023 році до 40% – це фахівці нафтогазової галузі за різними напрямками.

Усвідомлюючи потребу частково очного навчання при підготовці фахівців інженерних спеціальностей, з 2023 року було запроваджено змішаний формат навчання. Проведене під час вступної кампанії опитування засвідчило, що більше 30% майбутніх студентів-магістрів підтримують змішане навчання, коли під час навчання поєднується онлайн та офлайн формати. З метою задоволення потреб та запитів здобувачів в ПО ІФНТУНГ з вересня 2023 року запроваджено дві експериментальні форми змішаного навчання. Перша – це онлайн плюс офлайн формат, при якому лекційне, практичне чи лабораторне заняття проводиться у приміщеннях навчального закладу з одночасною його трансляцією онлайн. Крім того, використання технічних засобів при проведенні навчальних занять дозволяє в подальшому поширювати навчальний відеоматеріал серед здобувачів, які не були присутні. Другий експеримент – це почергове проведення навчальних сесій в офлайн та онлайн форматах. Для участі у першій навчальній сесії студенти відвідують університет і на базі відповідної кафедри, протягом двох тижнів беруть участь у лекційних та практичних заняттях, виконують лабораторні роботи. Друга, заліково-екзаменаційна сесія тривалістю 5 днів відбувається із 100%-им використанням онлайн формату.

Незважаючи на позитивний досвід застосування дистанційного та змішаного навчання, який має ПО ІФНТУНГ та інші вітчизняні ЗВО, наші спостереження та спілкування з учасниками освітнього процесу вказують на такі головні проблеми в організації та забезпеченні дистанційного та змішаного форматів навчання:

1. Низька мотивація викладацького персоналу до використання інноваційних технологій в процесі надання освітніх послуг. Як правило, дистанційна або змішана форми навчання обмежується онлайн комунікаціями із здобувачами освіти шляхом віддаленого проведення занять та передачі інформації з використанням електронної пошти та доступних месенджерів.

2. Недостатній рівень цифрової грамотності частини викладачів, що не дозволяє розширити інструментарій дистанційного та змішаного навчання.

3. Переобтяженість викладацького персоналу необхідністю одночасної участі у різних формах надання освітніх послуг (очне, асинхронне, дистанційне, змішане) навчання.

4. Обмеженість матеріально-технічного та програмного забезпечення для реалізації навчального процесу, в тому числі відсутність зручних навчальних платформ, які б дозволяли здобувачеві використовувати усі сучасні пристрої та засоби.

Література:

1. Консолідовані версії Договору про Європейський Союз та Договору про функціонування Європейського Союзу з протоколами та деклараціями. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b06#Text

2. Краєвська О. Освітня політика Європейського Союзу: становлення та механізми реалізації. *Вісник Львівського університету. Серія «Міжнародні відносини»*. 2011. Вип. 28. С. 53–65.

3. Локшина О. Стратегія європейського співробітництва у галузі освіти і навчання у 2021-2030 рр. як євроінтеграційний орієнтир для української освіти. *Український педагогічний журнал*. 2023. Вип. 4. С. 5–17. DOI <https://doi.org/10.32405/2411-1317-2022-4-5-17>.

4. Громовенко К.В., Дехтяренко К.О. Освітня політика Європейського союзу: витоки, традиції та перспективи. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2024. № 1. С. 348-353. DOI <https://doi.org/10.32782/2408-9257-2024-1-61>.